

کنگره بین المللی علوم و مهندسی

آلمان - هامبورگ

اسفند ماه ۱۳۹۶

بررسی تعهدات erga omnes در روابط بین الملل با تاکید بر مساله محیط زیست

جمشید شجاعی فر

دانشجوی دکترا، روابط بین الملل، واحد بین الملل خلیج فارس، دانشگاه آزاد اسلامی، خرمشهر، ایران

Shojaei3124@yahoo.com

چکیده

مباحث مربوط با محیط زیست، خسارت های وارده به آن و حفاظت از محیط زیست، امروزه از چنان اهمیت و گستردگی برخوردار شده که در زمره مهم ترین مباحث و مسائل ملی و بین المللی قرار می گیرد به طوری که کلیه روابط سیاسی بین المللی را نیز متأثر می سازد.

یکی از مهمترین مفاهیم حقوق بین الملل که اکنون وارد حوزه محیط زیست شده است، مفهوم تعهدات ارگا اومنس می باشد. مفهوم تعهدات ارگا اومنس را می توان به تعهدات دولت ها در قبال جامعه بین المللی در کل معنی کرد.

شاید بتوان اقدامات حقوقی که متض من قواعد ارگا اومنس در حفاظت از محیط زیست می باشد را به نوعی متضمن توسعه دموکراسی به حوزه محیط زیست - به عنوان حقی بنیادی برای بشر - دانست.

واژه های کلیدی: ارگا اومنس، محیط زیست، تعهدات دولت ها، قواعد آمره

۱- مقدمه

در حقوق بین الملل پذیرفته شده که تعهداتی موسوم به تعهدات ارگا اومنس^۱ وجود دارند که در جهت حمایت از منافع مشترک و ارزش های عالی جامعه بین المللی پذیرفته شده اند. این تعهدات هر چند ممکن است سوابقی در دکتین کلاسیک حقوق بین الملل داشته باشد، ولی برای اولین بار دیوان در سال ۱۹۷۰ به آن اشاره کرد. دیوان در قضیه بارسلونا تراکشن تلویحا اعلام کرد که تعهد دولتها در قبال کل جامعه بین المللی با منفعت هر دولت در رعایت حقوق ناشی از آن تعهدات مرتبط است تا آنجا که همه دولتها در حمایت از آن حقوق دارای منفعت حقوقی هستند که این تعهدات در قبال تمامی دولتها قابل استناد است.

از سوی دیگر هر چند این مفهوم، مفهوم جا افتاده ای است اما در این که شامل چه تعهداتی می شود و چه مصادیقی برای آن قابل تصور است، اختلاف نظر وجود دارد.

یکی از حوزه هایی که در مورد ماهیت عام الشمول تعهدات آن بحث و مناقشه وجود دارد، « تعهدات زیست محیطی » است چرا که امروزه مسائل زیست محیطی جنبه فرا ملی یافته و اهمیت و جایگاه ویژه ای در حقوق بین الملل پیدا کرده و همه کشورها مکلفند در حفاظت از آن همکاری کنند و در برابر آلودگی های بین المللی همچون آلودگی مشترکات جهانی مثل دریای آزاد و فضای ماوراء جو مسئولیت دارند.

بر اساس حقوق بین الملل سنتی، دولتها در قلمرو خویش و منابع طبیعی موجود در آن از حاکمیتی مطلق و صلاحیتی انحصاری برخوردارند. حال آنکه حقوق بین الملل محیط زیست ماهیتا این اصول سنتی را به چالش کشیده است. زیرا بر مبنای یافته های جدید، محیط زیست مرز نمی پذیرد.

^۱. Erga omnes